

בדרך להטמעה מיטבית של גישת "המטופל במרכז"

ורד הובר-מחלין^{1,2}, טוביה חורב², דן גרינברג², טטיאנה ונדר^{3,4}, אליאור מורה⁴, חווה פרץ^{5,6}

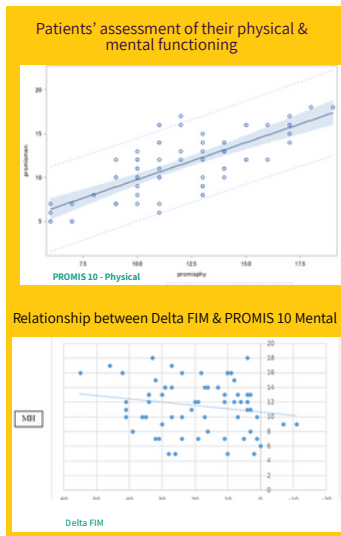
1. המחלקה לפיזיותרפיה ע"ש איתן ויונתן לקס, מרכז רפואי שערי צדק
2. המחלקה למדיניות וניהול מערכות בריאות, הפקולטה למדעי הבריאות והפקולטה לניהול ע"ש גילפורד גליזר, אוניברסיטת בן גוריון בנגב
3. המחלקות לשיקום נירולוגי ואשפוז יום שיקומי, מרכז רפואי גריאטרי שיקומי הרצפלד
4. המחלקה לשיקום, מרכז רפואי הדסה הר הצופים
5. בית ספר לבריאות הציבור אוניברסיטת תל אביב
6. בריאות דיגטלית, המכון הטכנולוגי בחולון
7. האוניברסיטה העברית

רקע

מודעות לגישת "מטופל במרכז" (Patient Centered Care-PCC) קיימת במערכת הבריאות ובקרב ארגוני הבריאות בישראל, אך קיים עדיין אתגר בהטמעתה, הן בהיבט המטפל והן ברמה הארגונית.

ממצאים כמותיים

- קיים קשר חיובי בין שני רכיבי השאלון PROMIS10, המחזק את הקשר בין הגוף והנפש, התורם להשתתפות פעילה במשפחה ובחברה
- קיים קשר בין השיפור התפקודי ב-FIM לבין הרכיב המנטלי ב-PROMIS10, המעודד תמיכה רגשית, כחלק מגישת ה-PCC
- לא נמצא קשר בין רמת התפקוד בקבלה לשיקום (FIM) לבין הערכת המטופל את תפקודו בשחרור (PROMIS10)

שיטות מחקר

מחקר משולב שיטות

איכותני - ראיונות עומק:

- 20 קובעי מדיניות
- 20 אנשי צוות
- 20 מטופלים אחרי אירוע מוחי
- כמותי - 70 מטופלים משוחררים:
- FIM - הערכת הצוות (Functional Independence Measure)
- PROMIS10 - הערכת המטופל (Patient Reported Outcome Measure)

מטרות המחקר

הצגת מודל הטמעה של גישת ה-PCC המבוסס על ניתוח תפיסותיהם של קובעי-מדיניות, מנהלים בכירים, אנשי צוות ומטופלים.

ממצאים איכותניים - הכשרה, טיפוח והעצמת המטפל

- אישיות המטפל והכשרתו הייחודית עלו כגורם משמעותי ביישום גישת מטופל במרכז
- חשיבות סוגיית המיון של מועמדים למקצועות הרפואה המורחבים על סמך מרכיבים אישיותיים מעבר לבחינת ההישגים הלימודיים
- שיתוף המטופל והעצמתו תוך שיקוף השינוי התפקודי מעצים את המטופל ואת המטפל כאחד

”אנשי צוות חשופים לאינפורמציות שונות על המטופל, וכך יכולים להסתכל על המטופל בצורה הוליסטית...” (איש צוות 12)

”ברגע שאתה מכניס לתוך המקצועיות של האבחנות הנכונות, את החמלה, הגישה וההבנה לחולה, אין ספק שהתוצאות אחרות...” (קובעי מדיניות 8)

”זהו מפגש בין אנשים, לא משנה כמה למדת, אם אתה לא מצליח כאיש צוות לייצר מפגש אנושי וכימיה, כלום לא יקרה...” (איש צוות 8)

מסקנות

בכל הקשור להטמעה מיטבית של גישת 'המטופל במרכז', חשוב להתייחס לנושאים כגון:

- מיון ובחירת המועמדים למקצועות הבריאות המורחבים גם על בסיס רכיבים אישיותיים, כחלק ממסלול ההכשרה וההסמכה
- עידוד עבודה בצוותים רב-תחומיים תוך הדגשת מעמדו ומקומו של המטופל
- ביצוע מעקב תוך שימוש במדדי-תוצא תפקודיים, המאפשרים הבנה טובה יותר של השפעת הטיפול, הן מנקודת המבט של המטופלים והן של המטופלים כאחד

המלצות לקובעי מדיניות

- קיימים אתגרים רבים בהטמעת גישת המטופל במרכז, חלקם קשורים להיעדרות מבנה סיסטמתי ארגוני ומערכתי
- קיימת חשיבות להערכת תוצאות השיקום הן מנקודת מבטם של המטופלים והן של המטופלים - דבר שמאפשר את שיתופו של המטופל בתהליך הטיפול וניתוח תוצאותיו לצד העצמת הצוותים
- יש לשאוף לבצע פעולות ניטור של נתונים ברמה הארגונית ולאומית, לעבד את הנתונים ולפרסמם, ככלי להטמעת הליכי שיפור במישור הארגוני והממשלתי